

La inserció laboral dels graduats de la UPF (2008- 2014)

Valoració dels resultats UPF obtinguts en l'Enquesta d'Inserció Laboral realitzada per l'AQU Catalunya (edicions del 2014, 2011 i 2008).

Unitat d'Estudis, Planificació i Avaluació (UEPA)

Novembre del 2014

Universitat
Pompeu Fabra
Barcelona

Índex

Introducció.....	1
I. Situació laboral el 2014 dels qui es van graduar el 2010.....	2
a. Graduats ocupats i no ocupats.....	2
II. Qualitat de l'ocupació	6
a. Ocupació i contracte	6
b. Salari	11
c. Satisfacció amb la feina	14
III. La formació universitària i la feina.....	16
a. Satisfacció general.....	16
b. Valoració dels graduats dels estudis realitzats	16
c. Valoració de la formació rebuda.....	20
Conclusions.....	23
ANNEX 1: Valoració de la formació rebuda per estudi.....	24

Introducció

L'enquesta d'Inserció Laboral dels Graduats la realitza cada tres anys l'AQU Catalunya. L'enquesta té com a finalitat l'anàlisi de la inserció laboral dels graduats del sistema universitari català. Les enquestes es realitzen als graduats passats tres anys de la data de la seva graduació. Seguint aquesta premissa, l'any 2014 s'ha realitzat la cinquena edició de l'enquesta, la qual pregunta els graduats del curs 2009-2010.

Per aquesta edició la mostra és de 17.337 enquestats (amb un error mostral del 0,51%) provinents de totes les universitats catalanes i de bona part dels seus respectius centres adscrits. D'aquests, 11.807 s'han graduat en universitats públiques (amb un error mostral del 0,62%). Si centrem el focus de la mostra en els graduats provinents de la UPF veurem que se n'han entrevistat un total de 906, els quals representen el 53,48% de tots els graduats de la UPF el curs 2009-2010^{1,2}.

L'enquesta pregunta sobre tres qüestions clau:

1. **L'ocupació:** taxa d'ocupació/atur, temps per trobar la primera feina, vies d'inserció laboral, àmbit laboral, branques d'ocupació, etc.
2. **La qualitat de l'ocupació:** si treballen del què van estudiar, funcions que exerceixen, factors de contractació, estabilitat contractual, guanys anuals, satisfacció amb la feina, etc.)
3. **La satisfacció respecte dels estudis realitzats:** competències adquirides, utilitat de les mateixes en el lloc de treball, si repetirien els mateixos estudis, mobilitat, etc.

En aquest informe es recullen els principals resultats obtinguts en l'àmbit de la llicenciatura i la diplomatura, tot establint comparacions entre la UPF i la resta del sistema universitari de Catalunya. També s'hi troba l'evolució temporal dels resultats en relació a les dues enquestes anteriors, les del 2008 i del 2011. En alguns dels punts analitzats, a més, es detallen els resultats de la UPF de manera desagregada (per titulacions), per tal de poder oferir una lectura i interpretació més precisa dels resultats.

¹ L'error mostral corresponent a la UPF és del 2,27%.

² Volem assenyalar que, el baix error mostral de l'enquesta és degut a que la mostra es determina per títol i universitat.

I. Situació laboral el 2014 dels qui es van graduar el 2010³

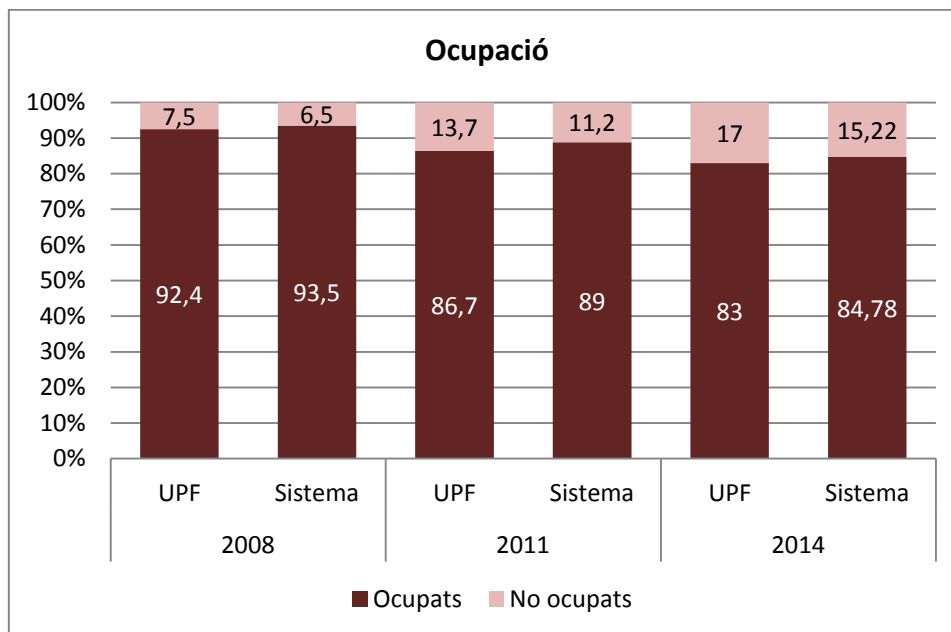
En termes generals es pot afirmar que entre el 2008 i el 2014 s'ha produït un remarcable increment de la precarització de la feina dels graduats universitaris de Catalunya. Si bé els resultats d'inserció laboral d'aquest col·lectiu són millors –en termes qualitius i retributius– que els de la resta, això no treu que s'hagi produït un empitjorament de les seves condicions d'inserció laboral en els darrers anys. I la UPF no n'és una excepció. Així, per exemple, els graduats de la Universitat Pompeu Fabra triguen més a trobar feina i presenten unes dades d'atur superiors respecte el 2008. Igualment, si ens fixem en els llocs de treball que requereixen els mateixos coneixements i responsabilitats que es requerien el 2008 i el 2011, veurem que són feines amb una situació contractual més precària, presentant una major temporalitat, un increment del treball a temps parcial i una menor retribució.

a. Graduats ocupats i no ocupats

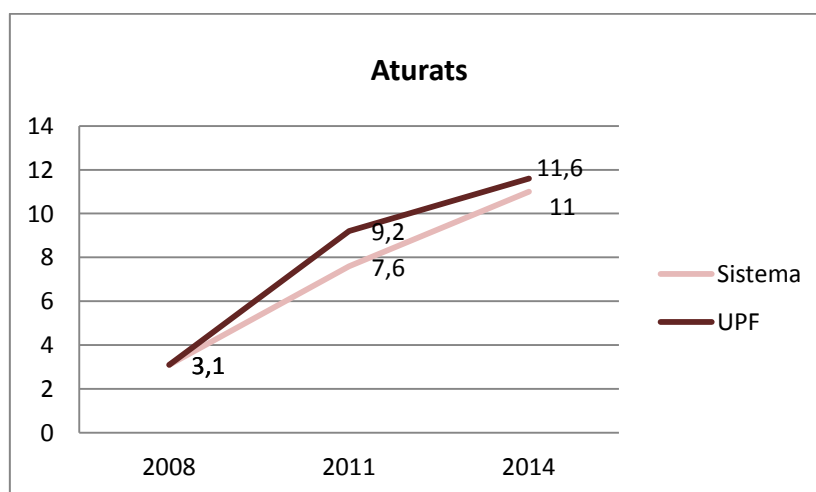
El 83% dels graduats de la UPF té feina tres anys després d'haver finalitzat els seus estudis. Aquesta xifra mostra un lleuger descens (3,7 punts) respecte el 2011, quan era del 86,7%. La disminució en el **percentatge d'ocupació** es fa encara més palesa en contrastar els resultats de les enquestes del 2014 i del 2011 amb els del 2008, quan el percentatge de graduats ocupats es situava al voltant del 92,4%.

Aquesta davallada en l'ocupació s'explica per l'actual context de crisi econòmica. Això fa que el descens no sigui exclusiu de la UPF, sinó que sigui generalitzat, tal i com reflecteixen els resultats d'ocupació del conjunt del sistema universitari català, que han seguit la mateixa tendència baixista i en la mateixa proporció que els de la UPF (si bé es situen un punt i escaig per sobre).

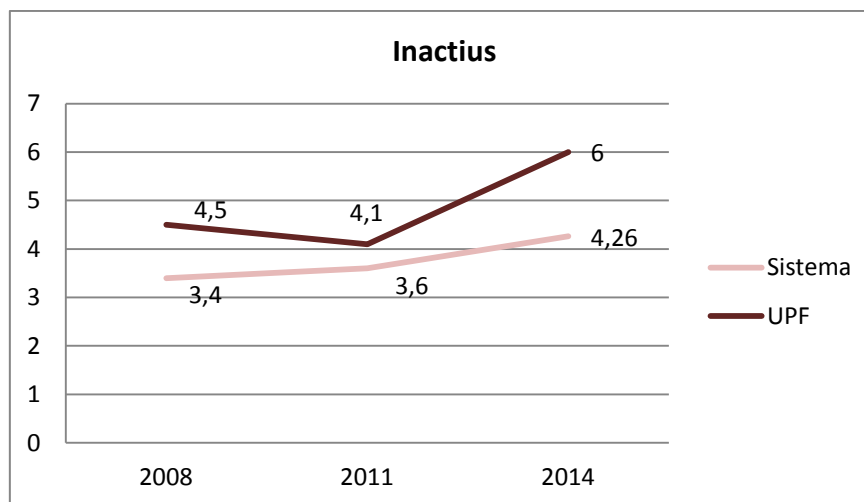
³ Al llarg d'aquest apartat apareixen entre parèntesi els resultats per la UPF d'enquestes anteriors (2008 i 2011)

Dins del grup dels **graduats no ocupats** s'hi inclouen tant els que estan aturats com els inactius, un grup que ha crescut des del 7,5% el 2008, fins al 17% el 2014. Pel que fa als **graduats aturats**, representen l'11,7% de tots els graduats de la UPF. Així, les dades relatives a l'atur mostren un creixement ràpid i constant, tant pels graduats de la UPF com pels de la resta del sistema i presenten un augment entre el 2008 i el 2014 de gairebé set punts, passant del 3,1% a més de l'11% del total. No obstant, malgrat que l'11% és una xifra elevada –i més tenint en compte l'exponencialitat del seu augment– podem denotar una reducció en el ritme de creixement de l'atur en els últims mesos.

Els **graduats inactius** són aquells estudiants que ni tenen feina ni n'estan buscant. Aquest grup també ha crescut respecte les dues onades anteriors, tot i que ho ha fet en menor mesura. Així, actualment representen una xifra discreta respecte del total dels graduats, el 6%, amb un increment de només dos punts respecte el 2011, quan era del 4,1%. Certament, en termes generals, un 2% es correspon amb un increment petit, però respecte del total de graduats inactius es tracta d'un creixement proporcional significatiu. En el conjunt del sistema, el creixement és també sostingut, però de menor intensitat.

En aquesta línia, l'enquesta analitza quins són els motius pel quals els graduats romanen inactius. La motivació principal, un 67%, és la continuació dels estudis, en segon lloc, un 29% es correspon amb d'altres motius, i un 4% és degut a la dedicació a la llar o la maternitat.

Si observem l'evolució d'aquestes motivacions, veurem com la prossecució dels estudis ha experimentat un significatiu descens, passant d'un 80% el 2011 al 67% actual⁴. Si comparem aquestes dades amb les del conjunt del sistema universitari català –on només prossegueixen els estudis un 52% dels estudiants– constatem com la xifra de la UPF és significativament més elevada. En termes generals, però, en el conjunt del sistema també ha caigut el percentatge dels estudiants que continuen els estudis, i s'ha passat d'un 64,7% el 2008 al 52% del 2014.

⁴ Cal puntualitzar que el 2008 era del 71,1%.

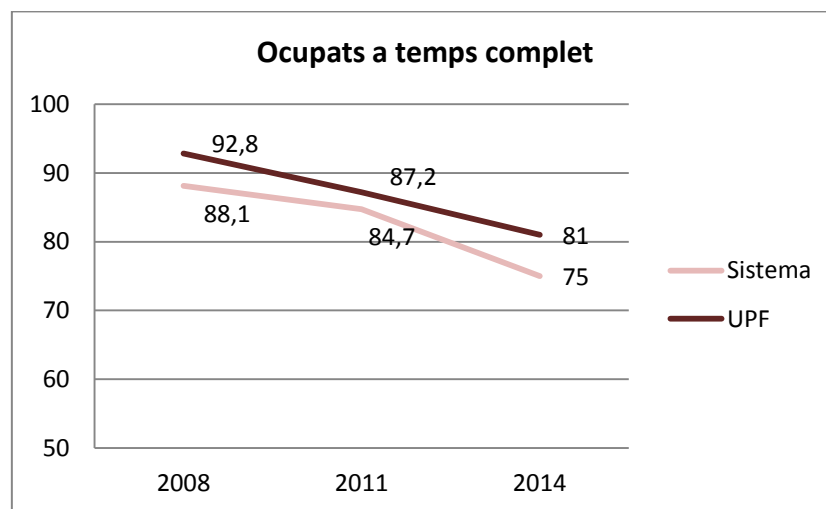
On es detecten majors diferències entre la UPF i el sistema universitari català és en el grup de graduats que roman inactiu degut a l'opció de dedicar-se a la llar o la maternitat. Pel que fa a la UPF, actualment aquest grup suposa el 4% respecte del total d'inactius, experimentant un augment respecte el 2011, quan era del 2,9%, i una reducció respecte el 2008, quan era del 5,3%. En canvi al sistema universitari català aquest grup de graduats se situa en el 18% del total, havent crescut des del constant onze i escaig per cent recollit a les enquestes del 2011 i del 2008. Com es pot observar, la diferència amb la UPF és destacable i probablement sigui deguda al perfil socioeconòmic dels nostres estudiants.

La categoria “altres”, on queden recollits la resta de casos, es mostra més estable a nivell de sistema, presentant un creixement sostingut que l'ha fet pujar del 23% al 29%. Aquesta tendència de creixement sostingut presenta però una significativa excepció: el cas dels graduats de la UPF, que ha passat del 23% el 2008 al 29% el 2014, però amb un retrocés fins al 17,1% el 2011.

II. Qualitat de l'ocupació

a. Ocupació i contracte

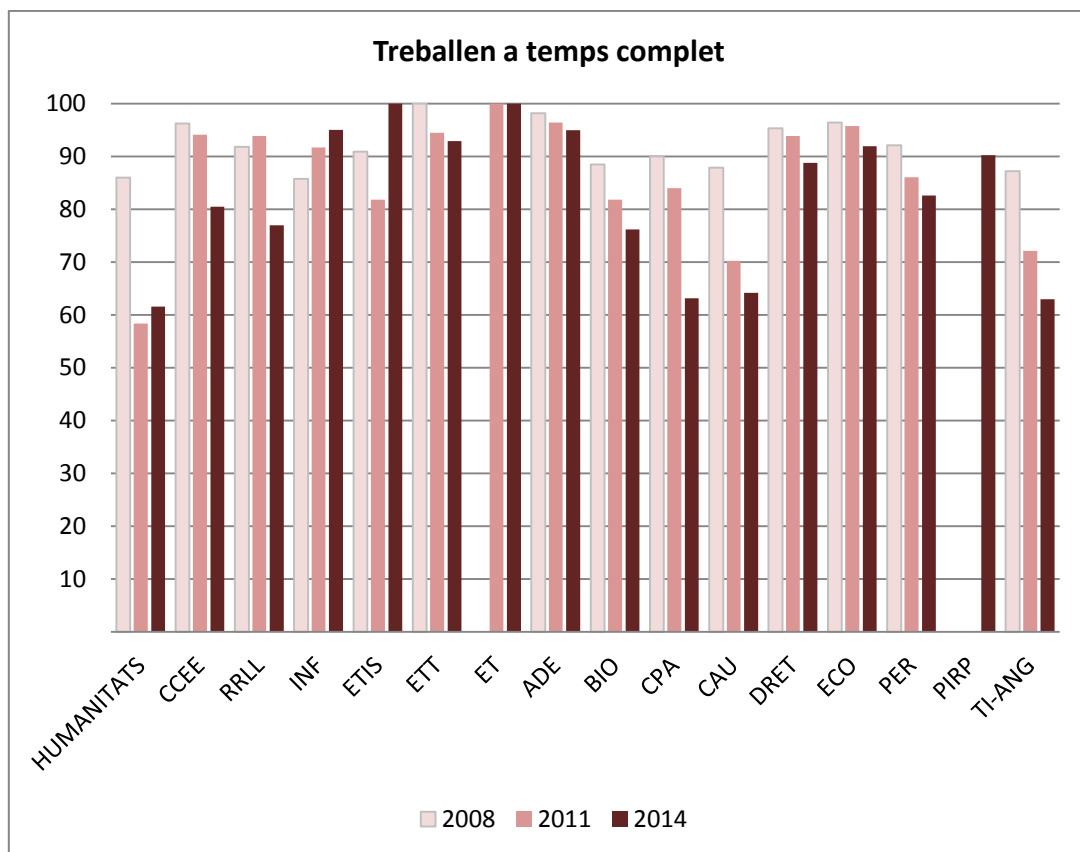
A continuació ens centrarem en el grup de **graduats amb feina**. En primera instància cal assenyalar que, entre els que treballen, el percentatge de **graduats amb una ocupació a temps complet** és del 81%. Aquesta xifra s'ha reduït els últims anys en el marc de l'actual crisi econòmica i l'increment de la precarització que se'n deriva. Així, el 2011 era del 87,2% i el 2008 del 92,8%. En aquest marc, els graduats de la UPF comparteixen tendència amb els del sistema universitari català i en ambdós casos s'ha reduït la xifra d'estudiants ocupats a temps complet. No obstant, la UPF obté uns resultats lleugerament millors que els del conjunt del sistema universitari català.

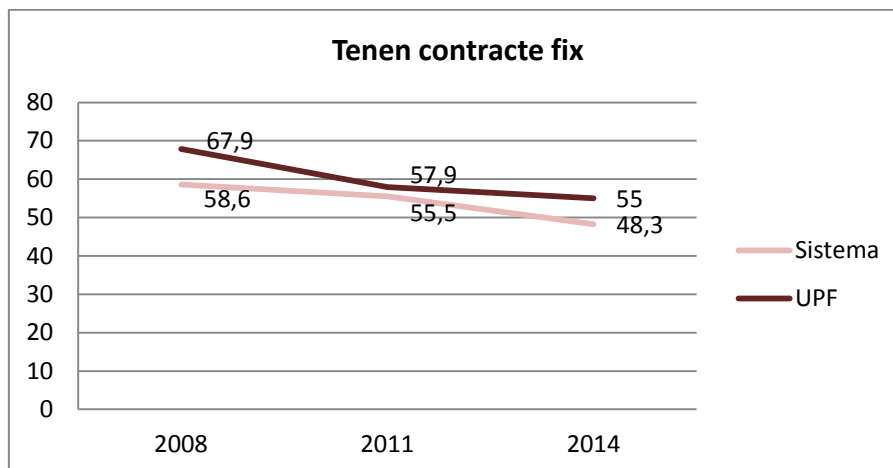
Si en el context de la UPF fem l'anàlisi per estudis, denotarem a l'interior d'aquesta tendència baixista generalitzada, com els estudis de l'Escola Superior Politècnica són els únics que (a excepció de l'Enginyeria Tècnica Telemàtica) aconseguen trencar la tendència i tenir més graduats treballant a temps complert el 2014 que en edicions anteriors de l'enquesta. A l'altra banda de la balança cal situar els estudis d'Humanitats, Polítiques, Comunicació Audiovisual i Traducció i Interpretació que són els que pateixen una reducció més gran en la proporció de graduats que treballen a temps complet. Cal destacar que els

estudis d'Administració i Direcció d'Empreses, Economia i Dret són els que presenten una menor reducció de graduats que treballen a temps complet.

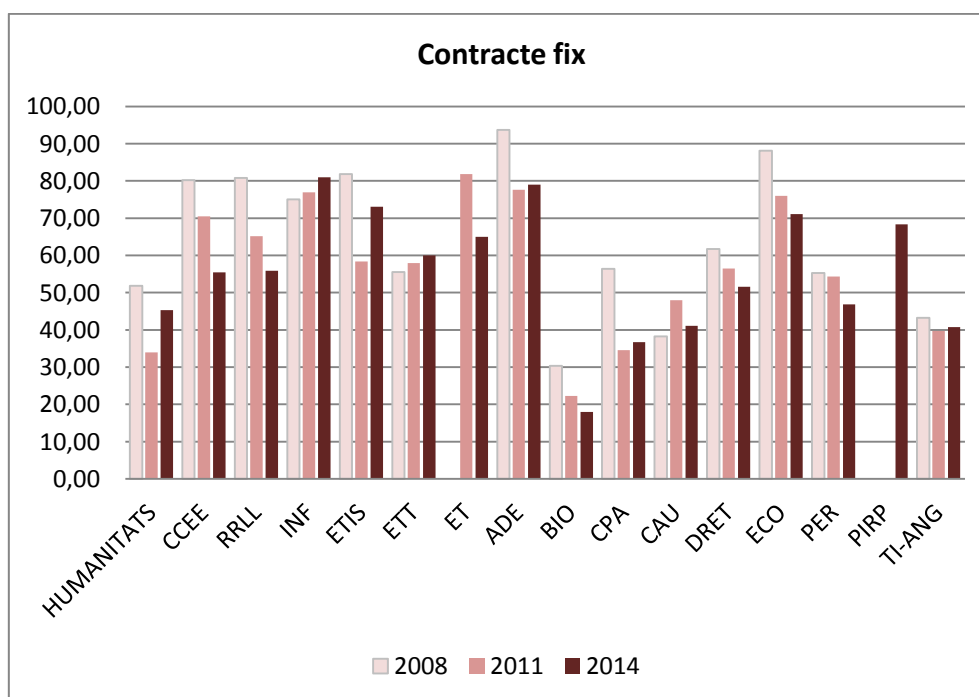
Les causes d'aquestes diferències entre estudis probablement estiguin més vinculades a factors relacionats amb el mercat de treball i la crisi econòmica, que a factors que depenen de manera directa de la Universitat.

Pel que fa al tipus de contracte, s'observa com, en línia amb les tendències vistes anteriorment, es produeix un empitjorament de la xifra de graduats que gaudeixen d'un **contracte laboral de temps indefinit**. Així, la xifra de graduats amb contracte fix s'ha reduït d'un 67,9% el 2008 a un 55% el 2014. La tendència en aquesta reducció és idèntica a la del sistema universitari català, si bé a la UPF aquest descens és de menor intensitat.

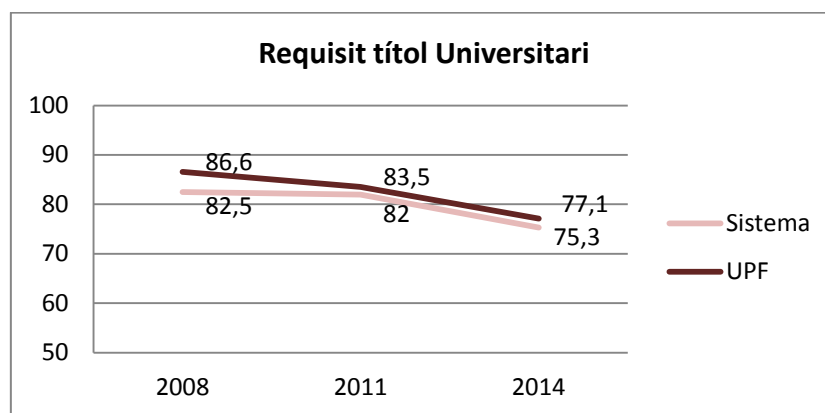

Si s'analitza el percentatge de graduats que tenen **contracte fix** entre els diferents estudis de la UPF s'observa com, a excepció dels estudis de l'Escola Superior Politècnica, en tots els altres casos trobem menys graduats amb un contracte fix el 2014 que el 2008. Resulta especialment remarcable la reducció en els casos de les diplomatures de Relacions Laborals i Ciències Empresarials. Cal destacar que en alguns estudis, com Humanitats, Ciències Polítiques, Administració i Direcció d'Empreses i Traducció i Interpretació hi ha un repunt del percentatge de graduats que tenen contracte fix respecte el 2011, encara que no s'assoleixin els nivells de 2008.

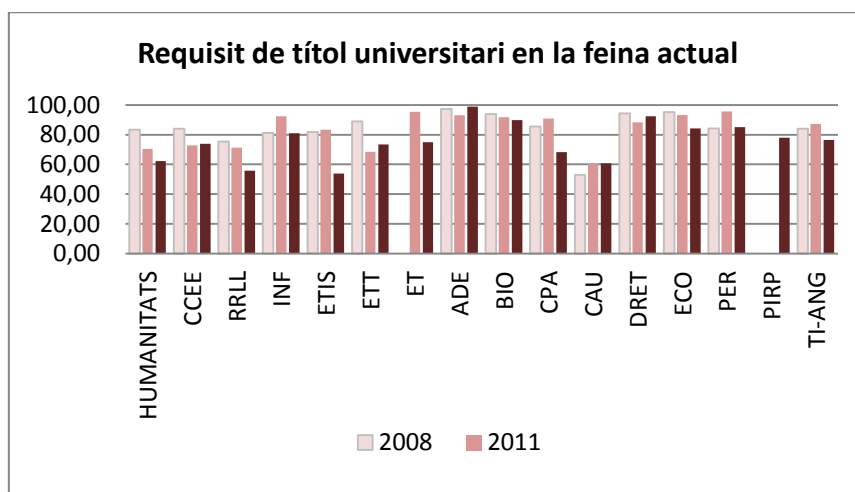

Per altra banda, s'ha produït també una reducció del percentatge de **feines per les que s'ha requerit el títol de llicenciat o diplomad** als graduats que les duen a terme. S'ha passat en el cas de la UPF d'un 86,6% el 2008 a un 77,1% el 2014. El comportament d'aquest indicador en el conjunt del sistema universitari català ha estat molt similar al de la UPF, si bé la UPF obté uns resultats superiors en un parell de punts al conjunt del sistema. A l'hora de valorar aquest indicador cal tenir present que cada vegada les fronteres entre titulacions són més difuses i les feines ofertes més transversals.

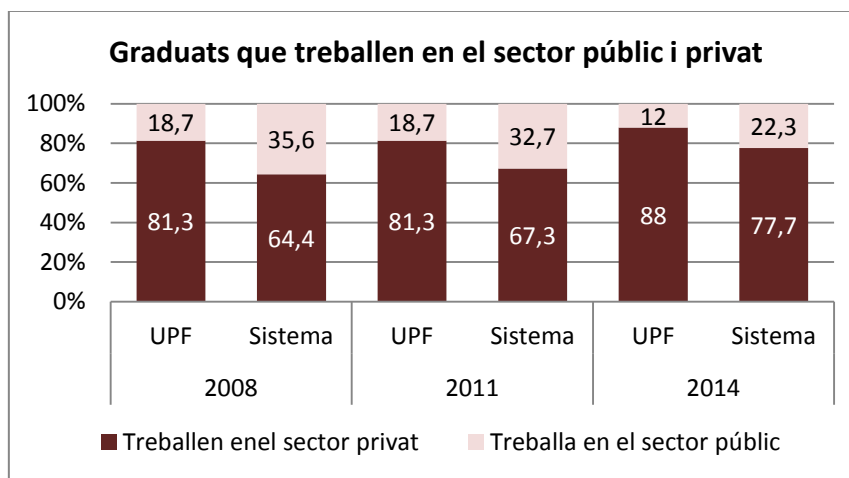
Graduats que han requerit del títol de llicenciat o diplomad per la seva feina actual

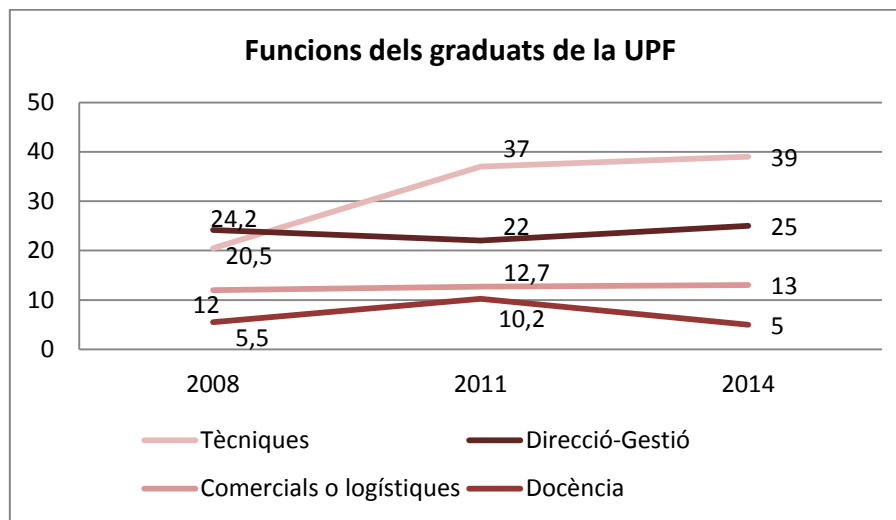
A l'analitzar el requisit del títol universitari en la feina actual per cada estudi de la UPF s'observa una gran variabilitat entre els diferents estudis. Aquest fet fa difícil extreure'n una tendència generalitzada, quedant palès que aquest indicador està subjecte a les particularitats de cada titulació i a les necessitats contextuais del mercat laboral.

Si ens fixem ara en la naturalesa de l'entitat contractant –**sector públic** o **sector privat**– observarem que la proporció de graduats que treballen al sector públic s'ha vist molt condicionada pel context econòmic desfavorable. Un context que ha comportat una reducció notable de la contractació pública des del 2008 fins a l'actualitat, quelcom que es reflecteix en els resultats de l'enquesta. El mateix succeeix a nivell del sistema universitari català. Pel que fa al sector privat, la UPF mostra una proporció de graduats netament superior a la del conjunt del sistema universitari.

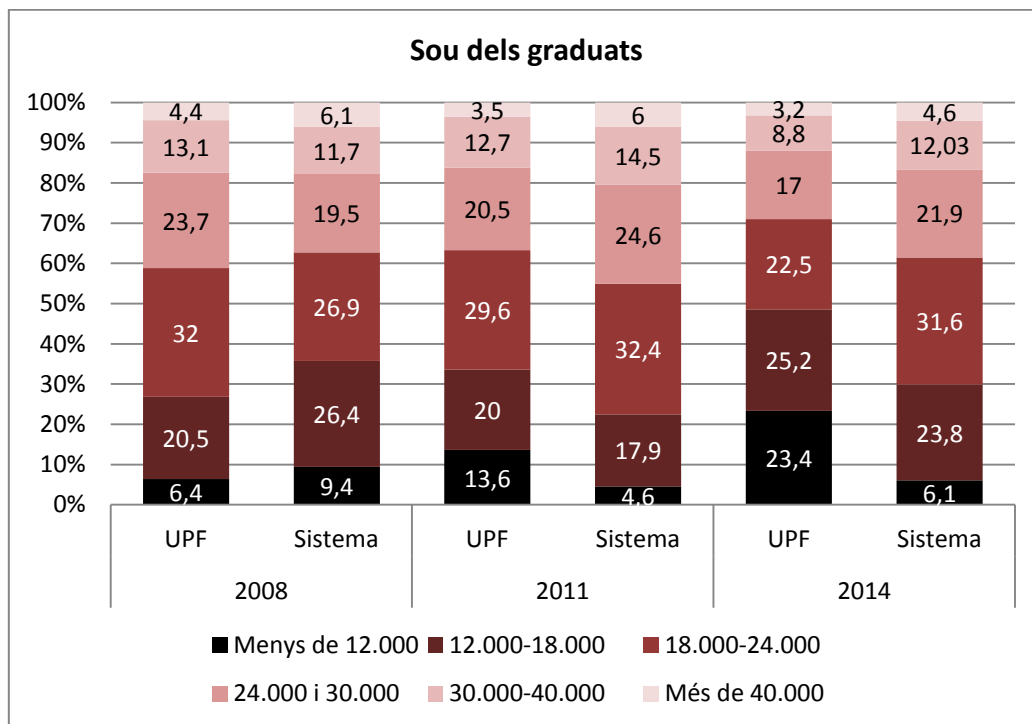
En relació a les **funcions** que desenvolupen a la seva feina els graduats, aquestes es mantenen relativament estables respecte els resultats del 2011 i amb poca variabilitat respecte els del 2008. Cal assenyalar, però, l'excepció dels graduats que realitzen funcions tècniques, que han passat d'un 20,5% a un 39%. En el conjunt del sistema els resultats són també estables en el temps tot i que amb proporcions diverses. Altres valors que trobem a la gràfica mostren com el nombre de graduats de la UPF que es dedica a tasques directives és gairebé deu punts superior a la mitjana del sistema. Per altra banda, els graduats del sistema tenen una taxa de dedicació a la docència deu punts superior a la dels graduats de la UPF.

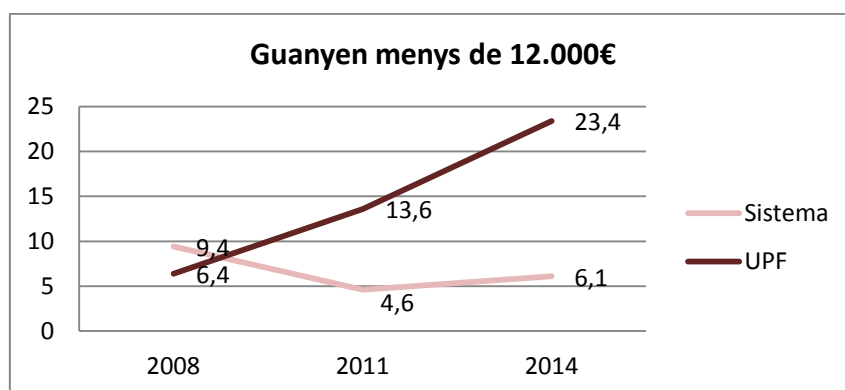
b. Salari

El **salari** dels graduats és un dels **indicadors claus de la qualitat de l'ocupació**. Es percep una pèrdua mitjana del poder adquisitiu dels graduats per a feines iguals. És molt remarcable el fort increment dels graduats de la UPF que, amb jornada completa, guanyen menys de 12.000€ l'any. Aquests han passat del 6,4% el 2008 al 23,4% el 2014. A partir d'aquestes dades podem concloure que ha augmentat la proporció de graduats en les dues categories salarials inferiors, i s'han reduït en tota la resta excepte en la més alta, que segueix estable.

En comparació amb el sistema, i com es pot observar en les dues gràfiques que hi ha a continuació, la retribució salarial mitjana de la UPF ha passat d'estar lleugerament per sobre a la del sistema (amb menor presència de graduats en les dues franges salarials inferiors i una major presència de graduats en les franges mitjanes), a estar netament per sota de la mitjana del sistema. L'elevat increment de la proporció de graduats que es troben en la franja que guanya menys de 12.000€/any no és comparable amb la de la resta d'universitats. Així, mentre al conjunt del sistema universitari català el 30% dels graduats guanya menys de 18.000€ bruts l'any, en el cas de la UPF són el 48,6%.

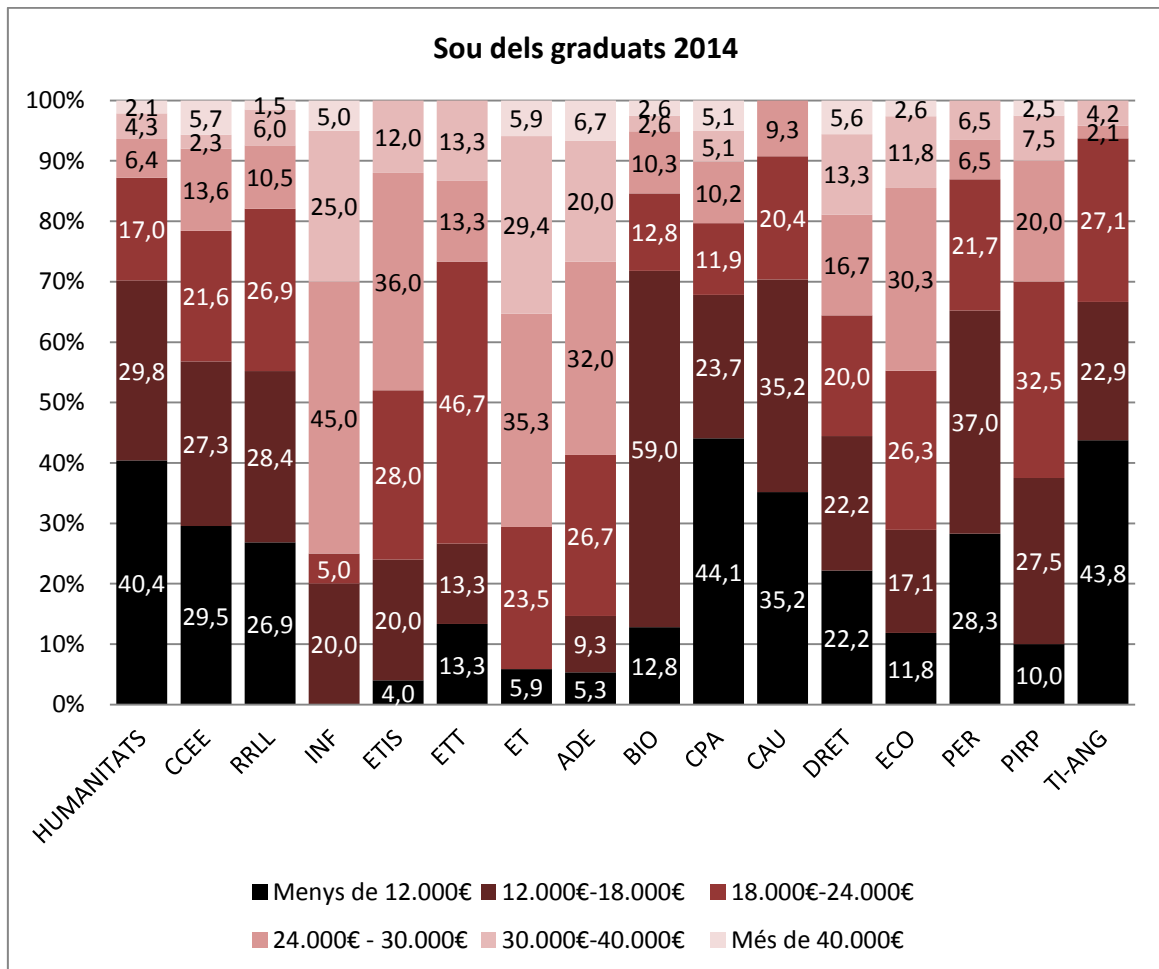

Analitzant únicament l'evolució dels **graduats que guanyen menys de 12.000 €/any** s'observa clarament la tendència divergent entre la UPF i el sistema universitari català, que lluny de tendir a convergir, tendeix a divergir encara més.

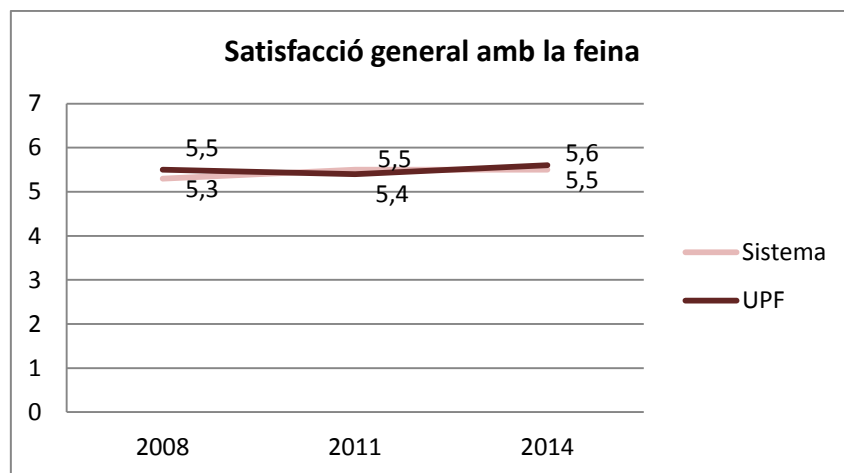
L'anàlisi del salari dels graduats permet observar grans diferències entre els diversos estudis de la UPF. Per exemple, cal destacar els bons resultats que obtenen els estudis de l'Escola Superior Politècnica i els d'Economia i d'Administració i Direcció d'Empreses. Per contra, el 65% dels graduats en Humanitats, Ciències Polítiques, Biologia Humana, Comunicació Audiovisual, Periodisme i Traducció i Interpretació tenen uns salaris inferiors als 18.000€

per feines a temps complet. Finalment, són els estudis de Ciències Polítiques i Comunicació Audiovisual aquells on els graduats pateixen una major reducció salarial mitjana.

c. Satisfacció amb la feina

El grau de satisfacció amb la feina que presenten els graduats es valora en una escala d'1 a 7, on 1 és "gens satisfet" i 7 "totalment satisfet". En termes generals, la satisfacció amb la feina és estable respecte les enquestes del 2008 i del 2011. Així mateix, quan posem en un mateix pla la satisfacció amb la feina dels graduats de la UPF amb els del sistema universitari català s'observa com el grau de satisfacció es troba en nivells molt similars.

Alguns dels ítems que es mesuren en relació a la satisfacció amb la feina són: la satisfacció amb el contingut de la feina, les perspectives de millora i promoció i el nivell de retribució. Tots aquests valors –amb una puntuació entre 4,7 i 5,6 punts en una escala de l'1 al 7– segueixen la mateixa pauta a la UPF i al sistema. Això fa pensar que, tot i la precarització i la pèrdua de nivell salarial dels graduats, no es percep un empitjorament de la satisfacció amb la feina. Aquesta constatació pot ser deguda a dos factors:

- En primer lloc, que els graduats, tot i ser conscients de la precarització de la feina i de la pèrdua de poder adquisitiu generalitzats, davant del creixent risc d'estar a l'atur, rebaixen les expectatives laborals, i, en conseqüència, valoren el fet de tenir feina com quelcom positiu en sí mateix, malgrat que les condicions siguin objectivament pitjors. En conseqüència, la satisfacció mitjana no se'n veu afectada.

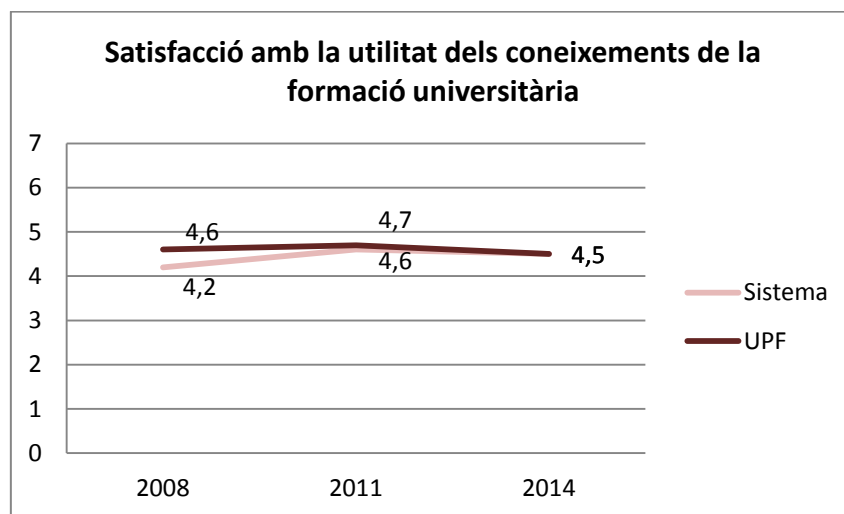
- En segon lloc, que els graduats enquestats, per la naturalesa de la mostra, poden tenir una experiència laboral màxima de tres anys. En aquest sentit, els manquen referents sobre les condicions laborals prèvies a la crisi degut al seu recent ingrés al mercat de treball.

La combinació d'aquests dos factors –la reducció de les expectatives laborals i una bre experiència laboral–, podria explicar que la satisfacció amb la feina es mantingui estable.

III. La formació universitària i la feina

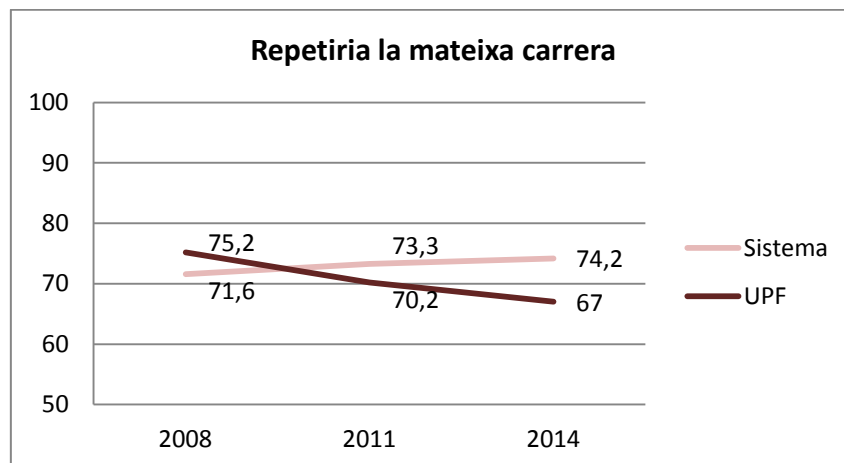
a. Satisfacció general

Els graduats valoren de manera satisfactòria **la utilitat dels coneixements adquirits a la Universitat amb la feina que actualment desenvolupen**. Aquest indicador, com es veu en la gràfica, s'ha mantingut estable en les tres últimes edicions de l'enquesta.

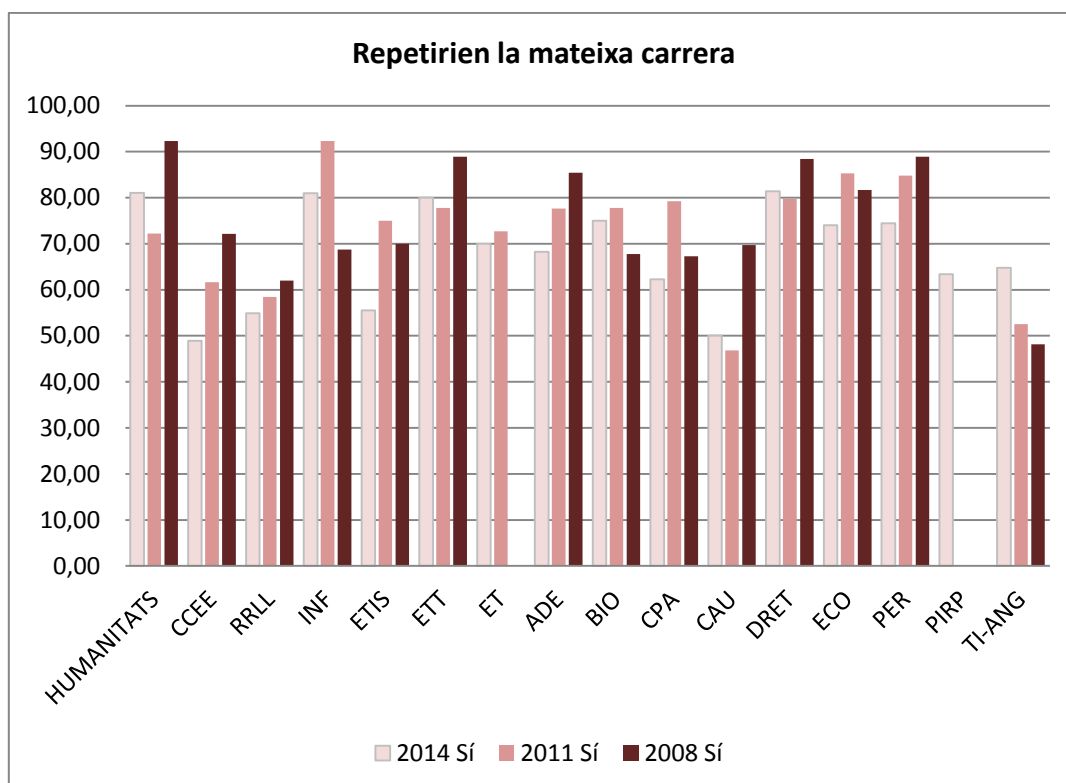

b. Valoració dels graduats dels estudis realitzats

Els graduats valoren positivament els **estudis que han realitzat**, i un 67% dels graduats de la UPF **repetiria la mateixa carrera a la mateixa Universitat**. Aquesta xifra contrasta amb el 74,2% que repetiria la mateixa carrera a la mateixa universitat en el conjunt del sistema català. Com es pot observar, la proporció d'estudiants de la UPF que repetiria els estudis es troba en descens des del 2008 –en contrast amb la del sistema universitari que està en ascens des del 2008–, i ja es troba per sota de la del sistema universitari català.

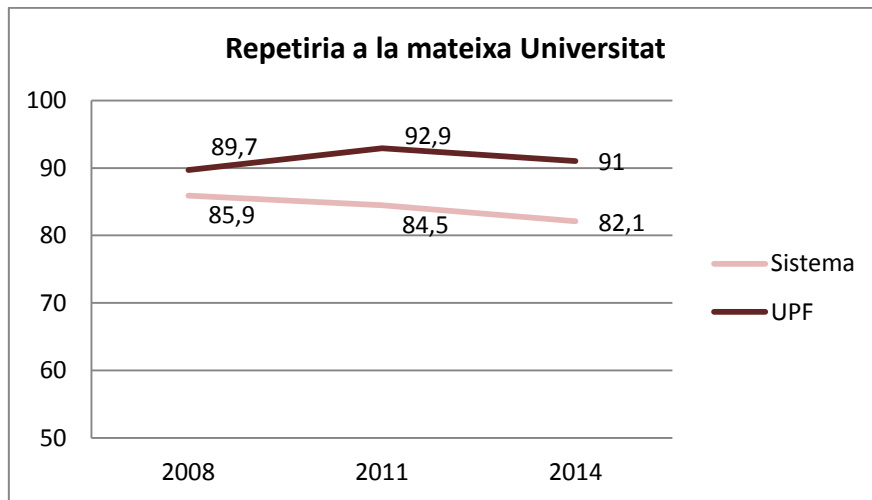

En el marc de la UPF és especialment remarcable la **tendència baixista en la intenció de repetir els estudis** en els casos d'Administració i Direcció d'Empreses (d'un 85,5% el 2008 a un 68,3% el 2014), Comunicació Audiovisual (d'un 69,7% el 2008 a un 50% el 2014) i Ciències Empresarials (d'un 72,1% el 2008 a un 48,9% el 2014).

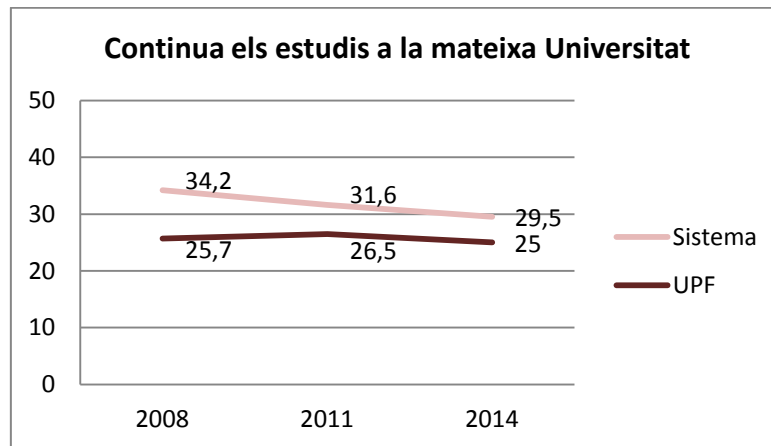
Si bé aquest indicador ha disminuït en termes generals, i actualment són menys els graduats de la UPF que repetirien els estudis, la satisfacció dels graduats amb la UPF és elevada i

constant i es troba per sobre de la satisfacció dels estudiants del conjunt del sistema universitari català amb les seves respectives universitats.

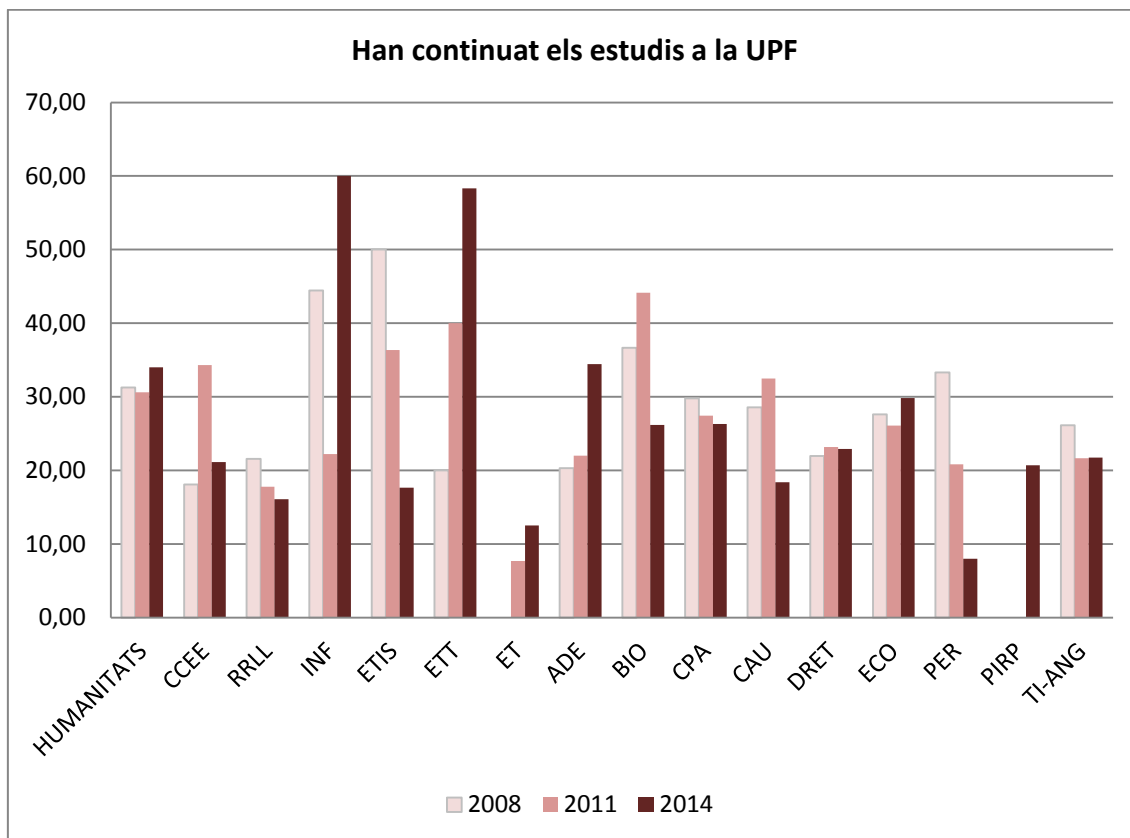

Aquest elevat grau de satisfacció dels graduats de la UPF amb la pròpia Universitat i les elevades taxes de graduats que repetirien els seus estudis contrasta amb el fet que **només un 25% dels graduats que ha prosseguit els seus estudis ho ha fet a la UPF**. Observem com un 77% dels graduats de la UPF ha prosseguit els seus estudis després de graduar-se. Si ens fixem en la naturalesa dels estudis que han cursat, constatarem que un 60% ha realitzat un post-grau o Màster, el 16% ha fet una segona titulació i un 5% ha realitzat estudis de doctorat.

S'observa, per tant, un important decalatge entre la satisfacció que els estudiants mostren vers la UPF i els estudis originals i el fet que només un 25% d'aquests escullin la UPF per continuar la seva formació acadèmica. Tenint en compte que, com apuntàvem, un 77% de llicenciats i diplomats de la UPF ha continuat amb els seus estudis, seria interessant, a partir dels elements d'anàlisi disponibles, aprofundir en les causes d'aquesta situació i analitzar si, hipotèticament, aquest decalatge es deuria a la pròpia oferta dels post-graus.

Si ens centrem en l'anàlisi per estudi de quins són els graduats que han continuat els estudis a la UPF es pot observar una gran divergència. Així, són els graduats d'Informàtica i Enginyeria Tècnica en Telecomunicacions els que en major proporció continuen estudiant a la UPF. Cal destacar l'augment d'Humanitats, ADE i Economia. Per contra, els estudis de Relacions Laborals, Enginyeria Tècnica en Informàtica de Sistemes, Ciències Polítiques i Periodisme són els que més "estudiants de continuïtat" han perdut. Pel que fa als estudis de Dret i de Traducció i Interpretació, observem un manteniment constant al voltant del 22%. Cal fer especial incís en els estudis de Biologia, Ciències Empresarials i Comunicació Audiovisual, que després d'una forta millora el 2011 respecte el 2008 han patit un fort descens el 2014.

c. Valoració de la formació rebuda

En termes generals, la **valoració** que fan els graduats de la UPF respecte la **formació rebuda** és positiva i es manté estable al llarg de les diverses edicions de l'enquesta. Per veure en quina mesura s'ajusta la formació rebuda en determinades competències amb la utilitat d'aquestes a la feina actual, es proposa una comparativa entre ambdós valors.

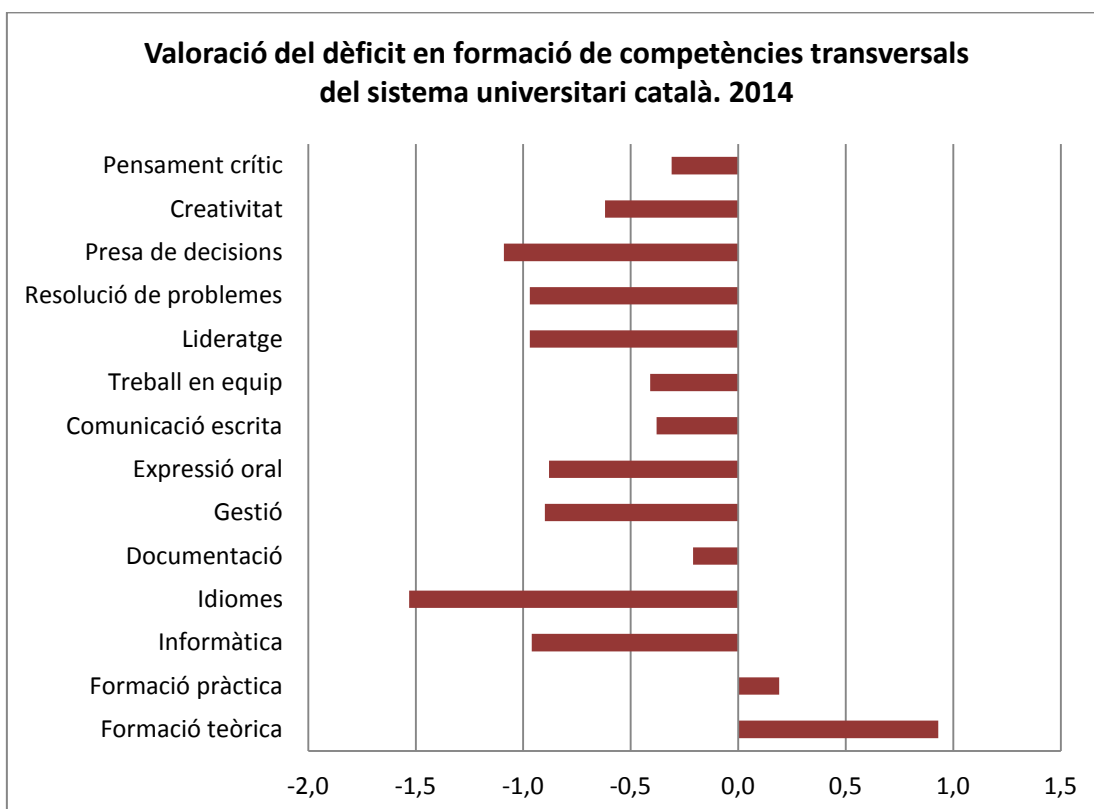
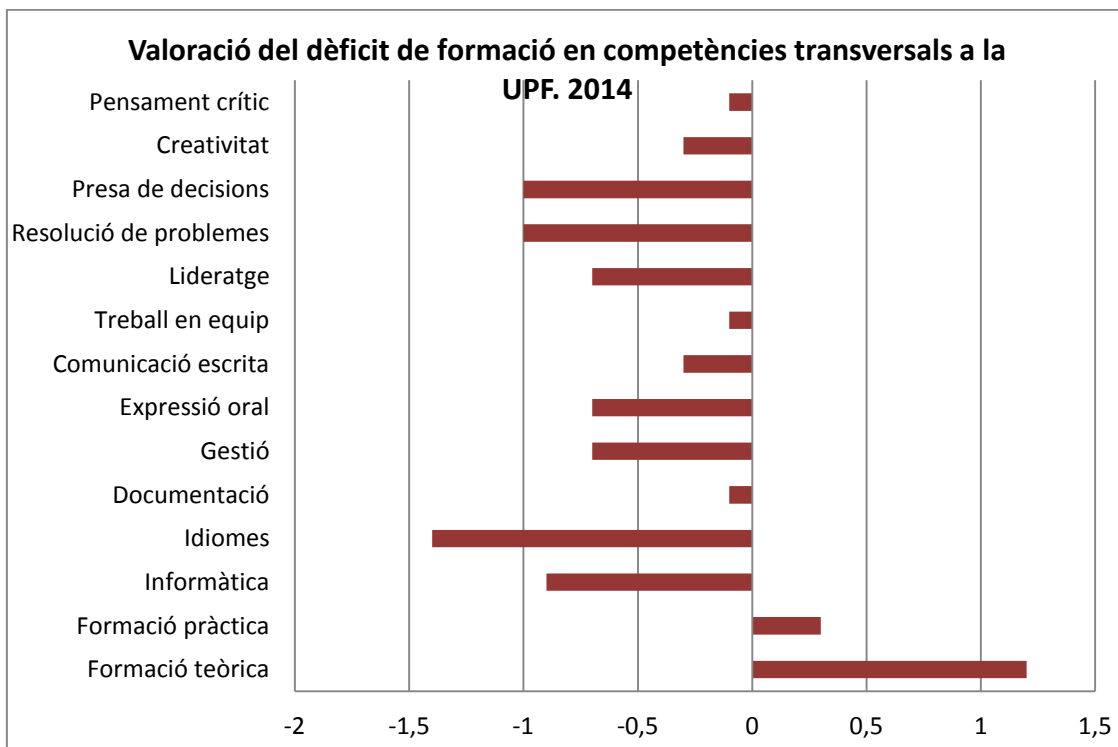
Com podem observar en les següents gràfiques, a partir d'aquestes comparatives s'identifiquen tres tendències:

- U, les **competències que es valoren per sobre de 0** són aquelles on s'imposa la formació rebuda a la posterior utilitat de la competència a la feina; és a dir, els **graduats consideren que han rebut massa formació** en aquest àmbit per la **poca utilitat** que efectivament aquesta competència té en la seva feina actual.

- Dos, aquelles **competències que es valoren per sota del 0** són les que han presentat una formació més escassa en relació a la seva posterior utilitat en els corresponents llocs de treball; és a dir, els **graduats consideren** que degut a la rellevància que cert àmbit té en el seu lloc de treball actual, **la formació rebuda ha estat insuficient**.
- Finalment, **com més a prop se situa una competència del 0 més s'ajusta la relació entre la formació rebuda i la utilitat de la competència a la feina**; per tant, en aquest cas els graduats consideren que la formació per aquest àmbit ha estat adequada en relació a la seva aplicació pràctica al lloc de treball.

En aquesta línia la majoria de les competències sotmeses a examen obtenen una valoració equilibrada entre formació prèvia i utilitat posterior, destacant especialment la bona valoració de la formació teòrica i pràctica. En canvi, en alguns àmbits es detecta un decalatge considerable entre la formació rebuda a la universitat i la utilitat de la competència a la feina. Així es valoren per exemple els idiomes, la informàtica, la resolució de problemes i la presa de decisions.

Com s'observa en els dos gràfics que trobem a continuació, la UPF obté uns resultats lleugerament millors que els del conjunt del sistema. Cal assenyalar que aquests aspectes relacionats amb la valoració de la formació rebuda estan clarament vinculats a l'experiència que han tingut els graduats al mercat de treball, i en concret, a les fortaleses i debilitats que hi han detectat.

Conclusions

En un moment de crisi econòmica com l'actual, que té un intens efecte sobre el mercat de treball i les condicions laborals, la inserció dels graduats universitaris no és aliena a aquesta situació i se'n veu directament afectada. En aquest context, les condicions laborals dels graduats –en el moment de la seva entrada al mercat de treball– han empitjorat objectivament respecte les dels graduats de cohorts anteriors. En canvi, la formació rebuda i el grau de satisfacció són coherents i comparables amb els de les cohorts de graduats anteriors.

Finalment, l'estudi mostra alguns aspectes sobre els que caldria fer incís i seria interessant aprofundir-ne en les causes. En especial, caldria parar atenció a aquells àmbits que afecten singularment la UPF i que poden ser susceptibles de millora, com per exemple, el fet de tenir un 23% de graduats amb una retribució salarial anual inferior als 12.000€. Així mateix, un dels àmbits amb un marge més ampli de millora és el baix percentatge de graduats que continua els seus estudis a la UPF, i que se situa en un modest 25%, mentre, recordem, el percentatge total de graduats que continua amb la seva formació acadèmica és del 77%.

ANNEX 1: Valoració de la formació rebuda per estudi

A continuació presentem de manera desagregada, és a dir, **per estudis, la valoració per part dels graduats de la formació rebuda**. Com hem observat a l'apartat III.c d'aquest estudi, la valoració es fa segons competències concretes, per tal de ponderar en quina mesura s'ajusta la formació rebuda durant la llicenciatura o el grau amb la seva posterior utilitat i aplicació real a la feina. D'aquesta manera com més a prop se situa del 0 una competència, més s'ajusta la formació rebuda amb la posterior utilitat. En canvi, com més lluny, més decalatge, ja sigui per considerar que s'ha rebut massa formació per la utilitat que efectivament té aquesta competència en el lloc de treball, o bé que se n'ha rebut poca. Així doncs, per les competències que se situen per sobre de 0, els graduats consideren que la formació rebuda ha estat superior, mentre que, per les competències que se situen per sota del 0, els graduats consideren que la formació ha estat més escassa. Recordem que aquests valors s'han de posar en tot moment en relació a les competències necessàries per desenvolupar les tasques pròpies del lloc de treball.

